

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-szoros polt sor egyszer 20 fill.,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 332.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 21.

A németek Brüsszelben. Németország nem ijedt meg Japántól.

— Az ultimátum. — Nincs döntés. — Anglia végzete elé megy. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin. (Hivatalos.) A Wolf-ügynökség jelenti: A japán nagykövetség ügyvivője kormánya megbízásából jegyzéket adott át a külügyi hivatalnak, amely hivatkozással az angol-japán szövetségre, kívánja, hogy a német hadihajókat azonnal kivezényeljék japán és kínai vizekből, vagy pedig leszereljék, továbbá, hogy szeptember tizenötödikéig feltétlenül átadják japán hatóságoknak Kiaocsi bérleti területeket és végül, hogy a követeléseket Németország augusztus huszonharmadikáig feltétlenül fogadja el. A berlini újságok egykedvűen fogadják japán ultimátumát, mert felfogásuk szerint a küzdelem Európában fog eldőlni.

Berlin. (Hivatalos.) Kiao-Csau kormányzója a következőket sürgönyözte a német kormánynak:

— Japán ultimátumául szolgáló közlést megkaptam és biztosítom, hogy kötelességemet a végsőig teljesíteni fogom.

Berlin. (Hivatalos.) A német kormány Kiao-Csau do'gában még nem nyilvánított véleményt, e tárgyban még nem is döntött.

Bécs. (Hivatalos.) A Kölnische Zeitung értesülése szerint Németország visszautasítja a japán ultimátumot és semmiféle alkudozásba Japánnal nem bocsátkozik. Német diplomáciai körökben azt mondják, hogy majd az európai háború befejezése után fogja Japán érezni lépésének következményeit.

Vége Anglia világhatalmának.

Berlin: A Wolf ügynökség jelenti: A németek teljes nyugalommal tekintenek az eljövendő események elé és józan számíttással nézik a jövő lehetségeit, amelyek aligha lesznek kedvezőek az angolokra nézve a japán hadüzenet ellenére is. Vajon a Németország ellen érzett vak gyűlölet vagy csak az esztelenség bírta rá Angliát a háborúra? Mert ennél az „üzletnél“ a „rizikó“ és a „tartozik“ jóval felülmulja a „követelt“ és a várható nyereséget. Minden valószínűségi számítás szerint

Anglia hatalmi állását veszti el ebben a háboruban

tekintet nélkül arra, hogy a tengeri háboruban győzedelmes lesz-e vagy sem. Anglia jelenlegi hatalmi állása az idő szerint első sorban tengerészetének erején nyugszik, másodsorban pedig a politikai erők eddigi egyensúlyán. Mindkettő azonban ebben a háboruban tönkre fog menni.

— Tegyük fel az Anglia számára a legkedvezőbb esetet, hogy tudniillik ő lesz győ-

zelmes a tengeren, Francia és Oroszország pedig a szárazföldön? Mit nyer Anglia ezzel? Megsemmisíti a német flottát és talán megszerzi a német gyarmatok egy részét. A vesztesége azonban sokkal nagyobb. E küzdelemben

el kell vesztetnie, ha nem többet, flottájának felét.

Akkor aztán vége van Anglia tengeri uralmának. Mert Észak-Amerika, melynek flottája körülbelül feleakkora, mint Anglia mai tengeri ereje sohasem fogja többé eltűrni, hogy Anglia tengeri hajóhada nagyobb legyen, mint az övé. Tulsúlyban levő haderő nélkül pedig a gyarmatbirodalom, Anglia világbirodalma nem tartható tovább. És otthon? Anglia még a hármastente számára kedvező esetben is hozzájárult volna, hogy Európa politikai egyensúlya megzavartassék. Segített volna abban, hogy Oroszország urrá lehessen a kontinensen és Ázsiában. Mi lesz Perzsiával és Indiával? Angliának védtelenül kellene végig

néznie, hogy az orosz medve mancsai, mint tenyerelnek rá arra is.

— A második eset: Anglia győz a tengeren, Németország és Magyarország a szárazon. Mint az első esetben, így is

Anglia flottája nagyrészt elpusztulna

és akkor ennek következményei Anglia tengeren való hatalmi állására nézve ugyanazok volnának, csak azzal súlyosbitva, hogy hamarosan Északamerikán kívül Németország is egyenlő erejű vetélytársként lépne fel, mert a mostani háboruban a szárazföldi győzelem lesz döntő fontossága. Még a legnagyobb tengeri győzelem sem teheti lehetővé Anglia számára, hogy urrá legyen a szárazon. Ebben az esetben

Németország és Ausztria Magyarország diktálná a békét

és biztosítanék maguknak azt a helyzetet, mely őket Európában megilleti. Teljesen bizonyos, hogy ebben az esetben Németország megüji-

taná hajóhadát és ebben senki sem akadályozhatná meg.

— A harmadik eset: Németország győz a tengeren, de veszteségben marad Ausztria-Magyarországgal együtt a szárazon: ez az eset Anglia számára még rosszabb. Anglia sziget birodalma ebben az esetben teljesen ki van téve a német támadásoknak.

Anglia tengerhatalmának ebben az esetben mindenképen vége van

Végül pedig ha bekövetkeznék a mi számunkra kedvező eset és a hármastól szárazon és vizen vereséget szenved: hogy ebben az esetben Anglia hatalmi állásának és gyarmatbirodalmának vége van, ez csak természetes. Mind ezt pedig az bizonyítja, hogy Anglia tétje ebben a háboruban nagyobb, mint a legkedvezőbb esetben való nyeresége.

Lázadás az angol gyarmatokon.

Konstantinápoly. A Kelet-Indiában élő mohamedánok között

nagyfokú felháborodás uralkodik Anglia ellen,

amely egyes helyeken már

nyílt kitérőkre is vezetett.

Török kiküldöttek járják be az országot és mindenütt lelkes fogadtatásra találhatnak. A kormány nem képes a Londonból kért brit csapatoknak Kelet-Indiából Egyiptomba való küldését keresztül vinni, mert az országban minden haderőre sürgősen szükség van. A „Swif-taura” nevű hadihajó és három kisebb cirkáló nem ismert rendeltetéssel Bombayból elindult. Perzsiában is erős mozgalom indult meg Anglia ellen, a mely egyben Oroszország ellen is irányul és könnyen nyílt kitérőre vezethet. Az összes nagyobb városokban, különösen Perzsia északi részében, önkéntes légiók alakulnak. A lakosság egy Törökországgal való szilárd szövetség haladéktalan megkötése mellett van.

Anglia veresége a német vizeken.

Berlin (Hivatalos) A Strassburg nevű kis német cirkáló hajó az angol partok közelében két ellenséges tenger alatt járó naszádot támadott meg és egyiket kevés lövéssel elsüllyesztette. A Stralsund nevű német cirkáló Északi tengerben több ellenséges torpedóuzóval megütközött és konstataálta, hogy a német partok és a német tenger teljesen ment az ellenségtől.

Lógni fog az angol tengerészeti miniszter.

A Frankfurter Zeitung ma szenzációsan jellemző naplórészleteket közöl Bernhart Guttmanntól, aki augusztus 5-én, tehát az angol hadüzenet után utazott el Londonból a német követséggel. E részletekből néhányat itt közlünk: Szombat. A konzervatív sajtó feltétlenül háboruspárti. A Times és a vele kapcsolatos érdekek befolyása Németországhoz való szakításhoz vezet és mint mindig, a birkanyáj most is a nagykolompos után szalád. Harmsworth, akiből hazája lord Nordliffet csinált, háborút akar, valamikor jelentéktelen kis riporter volt, aki üzleti technikával az angol újságvilág uralkodója lett és most végtelenül felelős állásában a félművelt, soha meg nem érett emberek lehetetlen nézeteit, elfogultságát, gyűlölködését fejezi ki.

Eszköze egy kis, a franciákkal szoros kapcsolatban lévő pártnak, amely minden áron háborút akar. Ennek a népségnek a feje Winton Churchill, a tengerészeti miniszter, aki tökéletes tipusa az erkölcsösen embernek.

Ez az ember tudja, hogy csak egy háború helyezheti arra a polcra, a melyet ambicionál. Nemcsak hideg számító, hanem hangulatok és befolyások játékszere is. Nagyon becsülvény nagyon bátor és ezzel nagy a fölénye kabinettjének husz tétova minisztere fölött. Egyik ellenfele, Lord Charles Dersford, egyszer megkérdezte:

— Tudja e, igen tisztelt ur, hogy ha Angolország egy tengeri útközvetet elveszít, az ur lógni fog egy fán a Hyde-parkban?

Hétfő. Egyik legravaszabb európai személyiség a londoni francia követ, Cambon ur. Mindig a hivatalos tartózkodás árnyékában húzta meg magát, de nagyobb a jelentősége, mint akárhány királynak, elnöknek, miniszter-

nek. Francia részről ő a hármastól igazi atyamestere. Cambon mostanában hihetetlenül aljas harcot folytat a háborúért a londoni sajtóban. Minden fordulatnak, amely még javíthatna a helyzeten, élet tőri, Németország minden lépését előre perfidiának minősíti. Hétfőn délután Edward Grey beszélt az alsóházban. Szavai, óvatos fogalmazásban, a háborút jelenti. A konzervatívek ujjongtak, a liberálisok némán, meggörnyedve ülnek, tiltakozni senki sem mer. Greyt most nagyon keményen ítéli meg Németországban, pedig Grey nem rossz ember. A szerb veszedelmet, mert nem értette meg, fölengedte idézni. Csak lett volna tíz, vagy legalább öt napi ideje! Mikor nehézkes közvetítő apparátusa kattogni kezdett, már későn volt.

X. Pius pápa halála.

— A katolikus egyház gyásza. — A király részvéte. —

Távírti tudósítás.

Róma, augusztus 20.

Ma éjjel már előre jelezték a katolikus anyaszentegyházat mély gyászba borító szomorú eseményt: a pápa halálos betegségét a táviratok. Hajnalra pedig a háborús világban lassabban működő táviró is szertevitte a hírt, hogy tizedik Pius pápa ma éjjel 2 óra 10 perckor meghalt.

Az Aradi Közlöny már ma reggeli számában jelentette, hogy a pápa állapota oly válságosra fordult, hogy a szentatya a tegnapi est folyamán a halotti szentségeket is fölvette. Halálkálása ezután már csupán rövid órákig tartott. A viharos viszonyok közé került, de békés lelkületű feje az egyháznak elköltözött az élők sorából.

Rómából jelentik: A Tribuna írja: A pápa a háború áldozata. Az utóbbi napokban számos, az európai uralkodókhoz intézett táviratot diktált, hogy megelőzze az európai háborús veszélyt. Ezek az izgalmak halálos csapást mértek rá, megtörték utolsó erejét.

Budapest. (Magyar Távírti Iroda cenzurálva.) Bécs. A király a nunciaturán a pápa elhunyt feletti részvétét fejeztette ki.

Pius pápa — családi nevén — Sarto József a velencei tartomány trevisi kerületében Riese faluban született 1835. június 2-án, tehát 89 évet élt. Atyja egyszerű földmives és egyben községi szolga volt, aki fiát vallásosan nevelte. A jól tanuló kis Sarto fiút — akinek még hat nővére is volt otthon — a plébános biztatására taníttatták szegény szülei és ugyancsak a plébános ajánlatára jutott be a szeminariumba: Huszonhárom éves korában Tomboloban lett káptán, majd 1867-ben salzanói plébánosává nevezték ki. Nyolc évvel később a szentéletű pap trevisi kanonok lett. Hívei rajongó szeretettel bucsúztak tőle és az apostoli szegénységben élő plébánost salzanói hívei ajándékozták meg egy kanonoki öltönnyel is. XIII. Leó pápa felismerte Sarto József képességeit és mantovai püspökké, utóbb velencei patriárkává nevezte ki. Ebben a magas egyházi méltóságban folytatta apostoli tevékenységét, amelyből az egyház legmagasabb és legszentebb föladataira szólította el az 1903. évi pápaválasztó konklávé XIII. Leó halála után.

A pápaválasztás nagy nehézségekkel ment. Hétszer szavaztak a biborosok, míg végre meggyeztek és Del Sarto biboros megkapta a szabályszerű kétharmad szótöbbséget. Macci biboros óriási embertömeg előtt hirdette ki, hogy van új pápa, a ki X. Pius nevet vette föl. Del Sarto kezdetül fogva a komoly pápajelöltek közé tartozott, de csak negyedik, vagy ötödik helyen jutott kombinációba. Rampolla, Gotti és Vannutelli Szerafin után Capececiatru kápuai érseket öregnek tartották (nyolcvan esztendő), Svampa bolognai és Ferrari milánói érseket pedig fiatalnak, mert az egyik csak ötvenkettő, a másik csak ötvenhárom esztendő. Így lett Del Sarto a katolikus egyház feje. Az első szavazáskor 24 szavazatot nyert Rampollára

17 Gotti-ra, 5 Sarto-ra, 4-5 Vannutelli Szerafinora, 3-3 Capececiatru-ra és Di Pietro-ra, 2 Oregliára és 1-1 Agliardi-ra, Sagnára, Portanovára és Sapulára. Szombaton este Rampolla 29 szavazatot kapott, Gotti szavazatai pedig fogytak. Sarto ekkor 10 szavazatot nyert. Vasárnap augusztus 4-én délelőtt Sartora 27-en, Rampollára 24-en, este Sartora 35-en szavaztak; a többi szavazatot Rampolla és több más biboros között osztott meg. Az utolsó szavazáskor Sarto 50, Rampolla 10 és Gotti 2 szavazatot nyert. Rampolla biboros megválasztását — mert ő volt a legkomolyabb jelölt — állítólag a monarchia vetője akadályozta meg. Rampolla — a bukott pápajelölt néhány hónap előtt halt meg és most követte őt az örök pihenésre a parasztiúrból lett pápa: X. Pius is.

Rége a pápát a Rómában egybegyűlt szomszéd püspökök a városi klérussal és a néppel választották; jelenleg csak a bibornokoknak van választási joga. A választási eljárásra irányadó XV. Gergely Aeterni patrisféle határozománya (bullá) 1621-ből. A bibornokok a pápai szék megüresedésétől számított 11-ik napra konklavében, vagyis a pápai palota erre a célra külön előkészített részében gyűlnek össze, hol a részökre strázsáktól őrzött kamarák vannak, melyeknek szótöbbsége a kisorsolás útján történik. Cselekvő választási joguk csak a konklavében jelenlevő bibornokoknak van; a konklaven kívüli választás semmis. A választás megejtéséig a bibornokok a konklavéból nem távoznak: kivétel a megbizonyított betegség esete, de a konklavéból távozott bibornokoknak nincs szavazata. A szentvedő választási képességre nézve a szakadatlan gyakorlat az, hogy csak bibornokot választanak, de az egyházi törvények megszorító intézkedést nem tartalmaznak. Az osztrák, a spanyol és a francia fejedelmeket kizáró jog illeti meg. A választás módja háromféle: közfelkiáltás; a választási jognak egy vagy több bibornokra átruházása; scrutinium, titkos szavazás. A szavazatokat a skrutátorok szedik össze. A megválasztáshoz a beadott szavazatoknak kétharmada szükséges; ha az első szavazásnál senki sem nyeri el a szavazatoknak kétharmadát, a szavazást hozzájárulás által folytatják mindaddig, míg a többséget valaki el nem nyeri. A hozzájárulásnál csak olyanra lehet szavazni, aki az első szavazásnál legalább egy szavazatot nyert. A választó bibornokok a választás alatt a külvilággal való érintkezéstől oly szigorúan eltiltvák, hogy a tilalom megszegése exkommunikációt von maga után. A bibornokoknak hajdan a választás érdekében az étel és italban szokásban volt megszorítása az újabb időkben a diétából kiment; az ellátás tekintetében a választó bibornokok nem panaszkodhatnak. — A megválasztott a választás elfogadása után más nevet vesz fel, de sohasem Péter apostolét, s erre következik a választásnak ünnepies kihirdetése a szokásos formula szerint.

Hogy a mai háborús vasuti közlekedés mellett a külföldön élő biborosok miképpen jutnak el a konklavéba, azt ma még nem lehet tudni.

Ezerháromszázötven aradi család államsegélye.

(Tíz tagú család naponta hét koronát kap.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 20.

Arad város területén ma befejeződött azok összeírása, akik jogcímekkel bírnak arra, hogy hadbavonult kenyérkeresőjük, férjük után az államtól állandó jellegű segélyt követelhesse-
nek. A belügyminiszter arra figyelmeztette a törvényhatóságot, hogy lehetőleg gyorsított ütemben készítse elő. Varjassy Lajos polgármesternél ugyancsak felesleges volt ez a figyelmeztetés, mert úgy mint mindig, ezekben a súlyos napokban is szívvel-lélekkel áll a szenvedők mellett, akiknek ügyét a legmelegebb szeretettel karolja fel.

Ma délben kapta meg a polgármesteri hivatal a kilenc összeíró küldöttségtől a lajstromokat és azok feldolgozása holnap délig elkészül, átmev az aradi pénzügyigazgatósághoz és ha ez a hatóság is olyan buzgalommal intézi el ezt a fontos szociális kérdést, mint a város és bizonyára ambicionálja, hogy ne érje a késedelem vádjá, akkor a jövő hét elején megindulhat a segélyezés.

A törvény értelmében pénzsegélyre igényvel bírók jelentkezése teljes rendben történt meg a kitűzött határnapokon belül és megjegyzendő, hogy az összeíró küldöttségeknek alig-alig kellett elutasítaniok egy-két jelentkezőt, mert nem igen történt kísérlet arra, hogy valaki jogcím nélkül kísérletezett volna a közvagyonból részesülni. Az összeírottakat a polgármesternek igazolnia kell, illetve ő állapítja meg véglegesen a jogosultságot és a pénzügyi hatóság az ő felelősségére utalványozza ki a pénzt.

Az összeírás szerint összesen ez ideig 1341-en kérték a segélylajstromba felvételüket, akiknek kenyérkeresőjük a hadba vonult és ezért részükre az állam naponta 62 fillér ellátási díjat fizet ki. Ez a szám körülmények között a következőképpen oszlik meg: Az első küldöttség-nél jelentkezett 113, a másodikonál 79, a harmadikonál 88, a negyediknél 107, az ötödiknél 173, a hatodiknál 154, a hetediknél 164 a nyolcadikonál 150, a kilencediknél 313. A jelentkezők természetesen törvényes feleségek vagy anyák. Ebben a számban nincsenek be foglaltva az ellátásban részesülő gyermekek. Minden nyolcéven felüli gyermekért az állam a teljes összeget, tehát 62 fillért, nyolc éven alóli gyermekért 31 fillért fizet. Házbérrel is támogatja az itthon maradt családtagot, kivéve azokat akik, ingyen lakásban laknak. A házbér naponta az ellátási összeg fele.

A bevonultak legnagyobb része egy-két családtagot hagyott itthon. Ritkább esett a nagyobb család. A legtöbb gyermekes család az ötödik összeíró bizottság listájában szerepel. Egy mázoló segéd neje és kilenc gyermeke kap segélyt. Minthogy ezek közt öt gyermek nyolc évnél fiatalabb, az anya és négy nyolc évnél idősebb gyermeke kap ötször 62 fillért, a többi gyermekért fejenként 31 fillért. Ez naponta 4 korona 65 fillér. A házbér ennek az összegnek a fele azaz naponta 2 korona 33 fillér, ami összesen 6 korona 98 fillér.

Ezt az összeget a demobilizációt követő hónap elsejéig fizeti az állam. Augusztus hónapra járó összeget egyszerre fizeti ki a városi pénztár, úgy hogy az a család például a fizetés napján körülbelül 210—220 koronát kap és minden hónap 15-én valamint utolsó napján 100—105 koronát. Az itthonmaradottak közül sokan tehát olyan helyzetbe jutnak, hogy béke idején sem éltek könnyebben. Segélyek

cimén is igen tekintélyes összeg kerül forgalomba, úgy hogy a gazdasági élet is megérzi majd ennek a hatását.

A polgármesteri hivatalnál a mai napon a következő adományok folytak be a hátramardottak részére: özvegy Nagy Ferenéné 25 korona, a családi állami szőlőtelep napszámosainak

gyűjtése 27 korona 30 fillér, Molnár Károly neje 10 korona, Oravetz Miklós 50 korona, Hungária kávéház pincérei 13 korona, dr. Vágvölgyi Lajosné és Singer Vilma gyűjtése az izraelita templomban 10 korona, dr. Popper Sándorné egy rubinos arany gyűrűt és arany gombot, Popper Ilona és Irén rubinos aranygyűrűket, Horn Mária arany jeggyűrűt adományoztak.

Diadalaink a szerb harcmezőkön.

(Sebesült tiszték elbeszélése. — Német győzelmek a francia határon.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin — Bécs — Budapest, augusztus 20.

Ujabb diadalaink Szerbiában.

Budapest: (cenzurálva.) Ma száznegyven sebesült érkezett első vonattal, később megérkezett az első kórházvonat újabb száz sebesülttel, mindnyájan a tegnapi déltől négy óráig Svábcaztól tizenkét kilométerre folyt harcban sebesültek meg. Sebesült tiszték elbeszélik, hogy a szerbeket kiűztük megerősített állásaikból és felbomlott sereg maradványai Valjevó felé menekülnek. Legénységünk legendás hősséggel harcolt, még a sebesültek is folytatták a tüzelést. A szerbek vesztesége a mieinket tízszeresen fölülmű-
ják.

Előnyomulásunk az északi harctéren.

Bécs. (Hivatalos.) Az északkeleti harctérről jelentik, hogy csapataink Novoselicából immár Mamalingaig előnyomultak. Az oroszok szöknek, felgyújtják a falvakat.

Ujabb behívások augusztus 24-re.

Budapest (Cenzurálva.) Augusztus huszonegyedikére behívotnak az aratási munkálatokra igénybevett tartalékosok, póttartalékosok, népfőlkélok, a magyar királyi honvédség kötelekébe tartozó tartalékosok és póttartalékosok, akik mint számfellettiek szabadságoltattak, az 1914. évben besorozott, de be nem hívott ujoncok, önkéntesek, póttartalékosokkal együtt az összes 42 éves és fiatalabb osztrák és magyar népfőlkélok, kik szolgáltak, de szabadságolták őket.

Német diadalok sorozata.

Berlin: (Hivatalos.) A Wolf-ügynökség jelenti: A német csapatok Tirlemontnál egy tábori úteget, egy nehéz úteget és egy zászlót zsákmányoltak s 500 foglyot ejtettek. A német lovasraj Perversnél két ágyut és két gépfegyvert zsákmányoltak.

Berlin: (hivatalos.) A nyugati hadsereg szerencsésen operál.

Lezuhant francia pilóta.

Berlin. Garros francia aviatikus egy német léghajó üldözése közben lezuhant és meghalt.

A monarchia csapatai Szerbiában.

(A Neue Freie Presse cenzurált közlése.)

Az a hivatalos hír, mely csapatainknak a Drina melletti győzelmét jelenti, közli azt is, hogy az ellenség üldözése teljes erővel folyik.

A hivatalos jelentés e soraiból fontos következtetéseket lehet levonni. Ha az ellenség üldözése teljes erővel folyamatban van, abból azt lehet következtetni, hogy

a szerbek visszavonulása minden-
esetre derout-szerű,

szóval visszavonulásuk nem rendes sorokban folyik, hanem pánik ütött ki közöttük s úgy menekülnek. Ezt a jelenetet a modern ütközetekről szóló leírásokból körülbelül elképzelhetjük magunknak. Ha egy csapatot megszáll a félelem, akkor nincs többé megállás s ez a sors várt a Drina melletti ütközet után a szerb csapatokra. Ehhez járul még, hogy a mi seregünk lovasság tekintetében fölényben van s ez a fegyvernem a legalkalmasabb az üldözésre. A szerbek veresége, eltekintve győzelmünk stratégia előnyétől, más tekintetekben is igen fontos.

A hivatalos jelentés nem nyújt felvilágosítást arra nézve, hogy mely csapatok szerepeltek s a harcolók száma, számaránya milyen volt. De már maga az a közlés, hogy

számtalan foglyot ejtettünk s nagy-
mennyiségű hadiszert zsákmányol-
tunk,

arra a biztos következtetésre vezet, hogy a harcban több divízió vett részt, úgy, hogy nem nagyon tévedhetünk, ha azt állítjuk, hogy mindkét részről körülbelül negyvenezer-negyvenezer ember vett részt az ütközetben. Nagyon fontos körülmény az, hogy hadseregünk ily dicsőségesen küzdött a már harcdezt ellenféllel szemben. A Drina melletti ütközet után Európa hadiszakértői megállapíthatják, hogy az osztrák-magyar hadsereg kitűnően képzett, s a hadsereget átható szellem is első-rangu.

Macedónia városaiban és falvaiban, ahol a bolgárok szerb elnyomatás alatt nyögnek, nagy örömmel fogadják a legyőzetésükről szóló hírt. Ezeknek a szegény embereknek most ismét a remény egy sugara fénylik fel. Győzelmünkről szóló hír bizonyára nagy hatást fog kelteni Bulgáriában is. Az egész Balkán érezni fogja ennek az eseménynek jelentőségét s mindennütt ujja fog éledni az a gondolat, hogy a monarchia, amely a Balkán népek függetlenítésére törekedik, nem engedi meg, hogy azok egyoldalú befolyás alatt álljanak.

Leszállították a bankkamatlábat.

Bécs: (Hivatalos.) Osztrák-magyar banktanácsa ma Popovics kormányzó elnöklésével tartott ülésén a

a kamatlábat két százalékkal, nyolcoról hatra szállította le.

Bulgária a hármasszövetség mellett.

Szofia. (Hivatalos.) A Bolgár Távirati Igazgatóság közli, hogy Ferdinánd király tegnap este kihallgatáson fogadta Talaát bej török nagyvezért és Halil béget, a török kamara elnökét.

Szaloniki. Szófiában és környékén ötven ezer macedonbolgár összegyűlt. Jeladást várják, hogy Macedóniába bevonuljanak. Fegyverrel, municióval bőségesen el vannak látva.

Statárium Párisban.

Berlin: Kopenhágába érkezett hírek szerint, Párisban kibírdették a statáriumot.

Orosz matrózok rabló hadjárata Odesszában.

Szofia, augusztus 20. A „Knyaz Potemkin” wiselt dolgairól híres sebastopoli flotta, amely a japáni háború idején is lázongott, most nyílt lázadásban tört ki és hétfő este bombázással lepte meg Odesszát. A Pobjedonoscev matrózai lázadtak föl s

a fekete tengeri flottának ez a vezető hajója adta meg a jelt a többinek a nyílt lázadásra.

A legénység mozgalmát fegyveres erőszakkal próbálták megakadályozni a tisztek, de a matrózok őket fegyverezték le és Odesszában napok óta pusztít a tűz, amely a „Pobjedonoscev” bombáinak nyomán keletkezett. A Sabornia téren csuppott le az első bomba s beszakította a bazilika kupoláját. Kochanow tábornok, Odessza teljhatalmu kormányzója tárgyalásokba akart bocsátkozni a lázadókkal, de azok a parti jeladásokat figyelemre se méltatták. A Katalin-teret is lángba borította az ágyuzó hajó s a kikötő s teljes pusztulás képét mutatja. A Pobjedonoscev matrózai kedden éjjel megkísérelték behatolni a kikötőbe, hogy szemet és élelmiszereket zsákmányoljanak, de a partvédő ágyúk visszaverték őket. Valóságos csata fejlődött ki a várost védő parti ágyúk és a két nagy csatahajó között. A „Pruth” csatlakozott a Pobjedonoscev-hez és úgy látszik, hogy a „Wjecha” matrózai is velük tartanak. A városi könyvtárt, amely a mai napig katonai szállás volt, teljesen rommá lötték, a Peresip külvárosban alig maradt épen egy épület. A Bjeloglavaskája-utca teljesen elpusztult. A flotta lázadását, úgy látszik, nyomon követi a parasztlázadás: Odessza környékén két nap óta minden birtokon véres lázadás dúl.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Lujza királyné. (Nagy történelmi dráma az Urániában.) Minden tekintetben sikerült bemutatója volt tegnap a színháznak. Egy gyönyörű történelmi dráma. Lujza királyné történetét tárgyalja, a kinek jellemében annyi nemes vonás csillan meg, ki oly nemesen tudta párosítani fejedelmi kötelességeit az anyá, a hitves erényeivel. Környezetében annyi árny párosult a fényvel, annyi gonoszság az erényvel, hogy a kornak minden mozzanata igen érdekes témát nyújt. Szin, élet, elevenség a jellemvonásuk e kor eseményeinek, tele romboló szenvedéllyel és örfeláldozó, hősiesség, néhánny apró, kedves epizód ügyes befűzése a filmet egyik legszebb és legragyogóbb történelmi képpé avatják. E színes és izgalmas drámát megkapó realitással adják elő a leghíresebb művészek, ami csak emeli azt a nagyszerű hatást, melyet maga a szűzség kelt a szemlélőben.

* Mignon, Szevillai borbély legközelebb az Urániában.

HIREK. LEGÜJABB.

Érkezett reggel fél négy órakor.

Berlin. (Hivatalos.)

A német csapatok ma délután bevonultak Brüsszelbe. Párisban óriási a konsternáció.

Hadak útja.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 20.

Érdekes, hogy azok a helyek, amelyekből most az osztrák-magyar hadsereg dicsőséges előnyomulása megindult, játszottak szerepet a trónörökös meggyilkolásánál. Az osztrák-magyar hadsereg ugyanazt az utat teszi meg, melyen a gyilkos Princip és társai a szerb hatóságok segítségével átszöktek a mi határainkon. Cabrinovics, Grabes és Princip útja Szabácsra és Losnicán keresztül Tuzlába vezetett.

Szabácsban adta át Princip Popovics őrnagynak Ciganovics levelét, mire az őrnagy utlevelet állított ki számára s levelet írt a losnicai határrendőrkapitánynak, hogy a határon való átszökést könnyítse meg. Szabácsban egy éjszakát töltött a három gyilkos s másnap reggel Losnicára utazott. Egy nappal később egy szerb pénzügyőr Ljesnicából szekéren átszállította a három elvetemült embert a határon s jót nevetett, mikor megpillantotta a revolvert és a bombákat, amelyeknek célját illetőleg kitűnően volt informálva. A sors utjai különösek! A szerbek láthatják, hogy ugyanazon az uton az osztrák magyar csapatok vonulnak el ágyudörgés közepette s elégtételt szereznek a gáztettért.

— A miniszterelnök utazása. Budapest. (Cenzurálva.) Bécs. Tisza István gróf hosszabban konferált Berchtolddal. Délután autóval Budapestre utazott. Budapest. Tisza István gróf miniszterelnök ma visszaérkezett Bécsből Budapestre.

— Mi történik az elromlott bankokkal? Ma kerültek forgalomba az új két koronás papírpénzek, amelyek helyettesíteni fogják a háború okozta ijedség következtében eldugott, elásott, szalmazsákokba rejtett, harisnyaszárokból őrzött ezüstpénzeket. Az új két koronások kibocsátásával kapcsolatban a hivatalos lap mai száma közli azt a kormányrendeletet, amely az elértéktelenedett papírpénzek sorsát szabja meg. A rendelet második szakasza kimondja, hogy az új papírpénzt köteles minden bank fizetési képen elfogadni. A véletlen, vagy szándékos rongálás következtében használhatatlanná vált két koronás papírpénzt — ha valédisága tekintetében kétség nem forog fenn — kötelesek a bankintézetek elfogadni, de darabonként öt fillér gyártási és kezelési költséget levonhatnak. (Az Osztrák Magyar Banknak tehát egy darab két koronás bankó öt fillérjében van.) A további rendelkezések között szerepel az, hogy az esetben, ha a papírpénz megsérült, az Osztrák Magyar Bank a beváltásnál tíz egynél mezőre osztja és minden mezőre husz fillér rongálódási díjat számít le a két koronából. Ha a bankjegy már egyáltalán nem használható, ha megszenesedett, rothadás folytán elromlott, vagy az egerek összerágták, a jegybank fiókjai kötelesek elismervény ellenében a tulajdonosuktól átvenni, de föl kell küldeniük a bécsi főintézetbe, ahol emez elromlott bankók sorsáról döntenek.

— Szerencsétlenül járt gyárigazgató. Sulyos szerencsétlenség érte Schnitzer Jakobot, a temesvári lánegyár igazgatóját, aki a népfölkeléshez szakaszvezetői rangban vonult be. A lugosi népfölkelőkkel együtt katonavonaton utazott az igazgató-szakaszvezető is és Karánsebesnél, ahol leszállt vizet inni, lemaradt a vonatról. A mozgásban levő kocsira igyekezett Schnitzer felkapaszkodni, de lezuhant, a kerékhez ütődött és jobb lábát eltörte. Most Karánsebesen ápolják.

— Halálozás. Klein Ede volt nagykereskedő, az orsovai izr. hitközség diszelnöke augusztus 17-én 79 éves korában Oravicabányán elhunyt. Temetése tegnap délelőtt történt nagy részvét mellett. Az elhunytban Klein B. Vilmos aradi fakereskedő édesapját gyászolja.

— A király születésnapjának ünnepe vidéken. Lélekemelő fényes ünnepély keretében folyt le Battonya községben a király születésnapja 84. évfordulójának megünneplése. Folyó hó 17-én este az itten állomásozó 11. sz. lögyűjtő parancsnokság legénysége Rosner Kálmán buszárhadnagy vezénylete mellett fáklyásmenettel és cigányzenével egybekötött diszfelvonulást rendezett, a menet a melyhez az egész község közönsége osatlakozott a községháza előtt helyezkedett el, melynek erkélyéről Nádházy Bertalan ev. ref. lelkész tartott gondolatokban gazdag, a mai kor szellemét hűen esztelől lelkos, hazafias beszédet, 18-án délelőtt 9 órakor a római katolikus templomban volt hálaadó istentisztelet, melynek végeztével a katonaság a piactérre vonult fel és ott Rosner Kálmán hadnagy méltatta a nagy nap fontosságát szívhöz szólóan gyönyörű szavakban, lelkesítette bajtársait szent kötelességükre. Az ünnepélyt a katonaság megvendégelése követte és itt a legszebb elismerés hangján kell megemlékezni azon nemes szívű cselekedetekről, amely az ide szolgálatra beosztott katonaságot Battonya község közönsége részesítette; ételnek, italoknak, téstáknak, szivar, cigarettá, dohány és gyümölcsnek oly gazdag tárháza nyílt meg, melynek elfogyasztásához az itten állomásozó katonaság egy nap alatt képtelen. A szépen sikerült megvendégelés körül első sorban dr. Bok Róbertné és Zilahy Kálmán fejtettek ki hálára kötelező kezdeményező lépéseket.

— A hadba vonuló katonákért. Hogy a nagyközönség mily szeretettel viselkedik a hadba vonuló katonáinkkal szemben, példaképpen megemlíthetjük ez esetet, amelyet lapunk egyik olvasója közöl velünk. Arad Hegyalján fekvő Ópálos községben megy át az államvasut Erdély felé, ahonnét mindennap jönnek hosszú vonatok, telve hadba vonuló katonákkal. Ópálos község lakossága minden ily hadfiakat vivő vonatához kimegy az állomásra és a katonákat minden képzelhető élelemmel, szivarral, dohánnal, gyümölcsessel ellátja. Kosárszámra viszi ki a lakosság — urak és földművelők egyaránt — a kalácsokat, kis hordóban a berokát, sőt a napokban egy reggel érkező vonatához annyi kávét és tejet vittek ki, amit a vasutnál felforraltak, hogy a katonák majd mindnyájuk meleg kávét kaptak reggel. E követésre méltó szép mozzalom élén Vasóczy Ferenc a község nagyérdemű és köztisztelőben álló jegyzője áll, aki nemcsak nagy buzgalommal kéri és buzdítja a közönséget e nemes tett gyakorlására, de maga is tetemes áldozatot hoz a jótékonyság gyakorlásában.

— Levelezés a tábori postán. A nagyváradi postaigazgatóság a közönség tájékoztatása végett közli, hogy a hadrakelt sereghez tartozó katonai és polgári egyének részére feladott levelek a rendes forgalomban használt — bármely levélborítékban is portómentesen továbbíthatnak és a borítékban bármiféle portómentességi záradék alkalmazása teljesen felesleges és szükségtelen.

— Játék a fegyverrel. Biró Lajos, a Vadszékürt szálloda portása ma délután egyik beosztott katonára fegyverével játszadozott. A puskarára feltűzte a bajonettot a fegyvert balanszírozni próbálta. A kísérlet nem sikerült, a fegyver leesett és a bajonett Biró jobb combjába furódott, meglehetősen mély sebet ejtve. A megsébesült embert mentők szállították a kórházba.

— Vásár Zárandon. A zárandi országos állatvásárt augusztus 22-én mindenféle állat főlajtásával megtartják.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre